

UDC 796

ISSN 0350-3836

ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Година 34

2006

Бр. 1

СПИСАНИЕ ЗА НАУЧНИ И СТРУЧНИ ПРАШАЊА
ОД ФИЗИЧКАТА КУЛТУРА

ФИЗИЧКА КУЛТУРА

FIZIČKA KULTURA

Издавач:

ФЕДЕРАЦИЈА НА СПОРТСКИТЕ
ПЕДАГОЗИ НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА

Published by:

FEDERATION OF THE SPORTS
PEDAGOGUES OF THE REPUBLIC
OF MACEDONIA

Главен и одговорен уредник:

Проф. д-р АЛЕКСАНДАР НАУМОВСКИ

Editor in chief:

Prof. ALEKSANDAR NAUMOVSKI, D.Sc.

Уредувачки одбор:

Проф. д-р Славко Матовски
Проф. д-р Јован Шуков
д-р Насе Кондовски
Проф. д-р Боривоје Михајловски

Editorial Board:

Prof. Slavko Matovski, D.Sc.
Prof. Jovan Šukov, D.Sc.
Nase Kondovski, D.Sc.
Prof. Borivoje Mihajlovski, D. Sc.

Графичка обработка и уредување:

д-р Георги Георгиев
Душко Сачкарски

Graphical work and editing:

D.Sc. Georgi Georgiev
Dusko Sačkarski

Списанието излегува два пати годишно
Жиро-сметка, 300000001971367
Дан. бр. 4030995161010
Комерцијална банка АД - Скопје

The Review is printed twice a year
Account No, 300000001971367
Dan. No. 4030995161010
Komercijalna banka AD-Skopje

Адреса на редакцијата:
Списание "Физичка култура"
Бул. "Св. Климент Охридски" б.б. - Скопје
Пошт. фах 231, тел: (+389 02) 3122-340
Факс: (+ 389 02) 3122-340

Editorial Address:
"Fizička kultura" Review
Bul. "Sv. Kliment Ohridski" b.b. - Skopje
P.O. Box 231, tel: (+389 02) 3122-340
fax: (+ 389 02) 3122-340

Печатењето на овој број на списанието го помогна
Министерството за образование и наука

REVIEW FOR SCIENTIFIC AND PROFESSIONAL ISSUES OF PHYSICAL CULTURE

Fizička kultura (Skopje) Years 34 No. 1 p.p. 1-114 Skopje 2006

CONTENTS

	PREFACE	5
	INTRODUCTORY WARD D-R ALEKSANDAR NAUMOVSKI, PRESIDENT OF THE FEDERATION OF SPORT PEDAGOGUES OF REPUBLIC OF MACEDONIA	6-7
Aleksandar Naumovski Ljerka Srhoj Mirko Tripunoski	COMPARISON OF THE GENERAL KNOWLEDGE OF SPORT MANAGEMENT OF POTENTIAL MALE MANAGERS IN TWO DIFFERENT PERIODS	8-12
Velko Andreev	THE ASSOCIATION OF MACEDONIAN SPORTS FEDERATIONS AND THE SPORTS ASSOCIATIONS OF THE COMMUNITIES AND SKOPIE CITY AS SIGNIFICANT AGENTS FOR DECENTRALIZATION OF SPORT IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA	13-15
Boyanka Peneva Karolina Lazarova	OUR EXPERIENCE AND RECOMMENDATIONS IN PUPILS' PE ASSESSMENT	16-18
Marko Aleksandrović Aleksandar Popovski	MORPHOLOGICAL SPACE'S LATENT STRUCTURE IN 12 YEAR - OLD WATER POLO PLAYERS	19-23
Lene Aleksavska - Veličkovska Joško Milenkovski	THE FACTOR STRUCTURE OF PSYCHOLOGICAL SPACE AT ATHLETES-VOLEYBALL PLAYERS IN R.MACEDONIAN	24-27
Nebojša Randjelović Milena Mikalački Nebojša Čokorilo Saša Pantelić	VEGETARIAN NUTRITION AS THE WAY OF NUTRITION IN PHYSICAL EDUCATION	28-31
Dejan Madić Tomislav Okičić Marko Aleksandrović	TRAINING OF YOUNG SWIMMERS	32-33
Aleksandar Naumovski Mirko Tripunoski Vatromir Srhoj	RANKING OF THE POSSIBLE SPORTS MANAGERS ACCORDING TO THE DEGREE OF KNOWLEDGE IN SEPARATE FUNCTIONS IN MANAGEMENT	34-39
Aleksandar Joksimović Milorad Jerkan Nedo Đurović Igor Stanojević	THE DIFFERENCES IN THE MOTOR ABILITIES OF SOCCOER PLAYERS AND NONATHLETES	40-41
Serjoža Gontarev Georgi Georgiev	SURVEY OF TREATMENTS FOR CHOOSING LATENT DIMENSIONS	42-44
Saša Pantelić Milena Mikalacki Nebojša Čokorilo	COMPARATIVE ANALYSIS OF FAT BODY MASS AND ALIMENTATION OF FEMALE STUDENTS FROM DIFFERENT CITIES WHO ARE ENGAGED IN RECREATIONAL EXERCISE	45-48
Marjan Malcev Dušan Todorovski	DIFFERENCES IN THE ATTITUDE STUDENTS HAVE ABAT SPORT AT THE AGE OF 10	49-52
Vladimir Mutavdžić Ratomir Đurašković Aleksandar Joksimović	SOMATOMETRIC CHARACTERISTICS AND FUNCTIONAL CAPABILITIES OF FOOTBALL PLAYERS AND FOLK DANCE DANCERS	53-57
Jovan Jovanovski Vladimir Vuksanović Ivan Jovanovski	INFLUENCE OF MOTORIC TEST FOR BASIC ABILITIES ON REALIZATION OF COORDINATION TASKS WITHIN THE 11 YEAR CHILDREN AT VLADO TASEVSKI ELEMENTARY SCHOOL	58-60

ВЛИЈАНИЕ НА ТЕСТОВИТЕ ЗА ПРОЦЕНКА НА ОПШТАТА МОТОРИКА ВРЗ РЕАЛИЗАЦИЈА НА КООРДИНАЦИСКИ ЗАДАЧИ КАЈ ИСПИТАНИЦИ НА 11 ГОД.ВОЗРАСТ ОД О.У.ВЛАДО ТАСЕВСКИ-СКОПЈЕ

УДК: 796.012.2-057.874(497.7-25)

Јован Јовановски
Владимир Вуксановиќ
Иван Јовановски

На примерок од 91 испитаник (37 девојчиња и 54 машки) ученици во основното училиште О.У. Владо Тасевски-Скопје во учебната 2005/2006 година, применети се моторни тестови, со цел да се утврди влијанието на сежменото на оштите моторика врз реализацијата на задачи оштоварани со координација. Применети се 12 моторни тестови. Од нив седум ја проценуваат способоста за координација на движењата како: координација во ритам; координација на раце; координација на цело тело; брзина на изведба на комплексни моторички задачи; реорганизација на стереотипови; координација на нозе и агилност. Останатите пет тестови го проценуваат оштите дел од моторното простор и за нив се препорачува дека се во сложени релации со способоста за координирање на движењата. Овие тестови ја проценуваат: ексклузивна сила, брзина на изведба на фреквентни движења, рамнотежата, флексибилност и прецизност. Влијанието на предикторскиот систем врз поединечните критериуми е анализиран со мултипла регресија. Кај девојчињата е утврдено значајно влијание на оштите моторика врз шест тестови за проценка на координациските способности. Кај момчињата значајно влијание на предикторскиот систем е утврдено врз пет тестови за проценка на координацијата.

1. ПРОБЛЕМ

Способноста за координирање на движењата, се појавува како структурна целина и претставува факторски издвоен сегмент од целиот моторен простор кај човекот (Metikos i A.Hosek, 1972; Gaic, 1985). Егзистира како интер простор во организациската шема на моториката.

Координацијата претставува фундамент при анализирање на моторичкото однесување. Таа претставува збир на команди, кои човекот ги користи за организирање на новите движења (Бернштајн 1960).

Координацијата испливува во процесот на автоматизација (Јовановски, 1988) на движењата како "креативно исполнување на слободното време" кое се јавува од едно придвижување до следното придвижување и при решавање на моторната задача. Заради блискоста со когнитивните способности, координацијата не ретко се нарекува моторната интелигенција (Fleishman, Vojanin). Таа ја игра улогата на медијатор, меѓу системите кои директно се вклучуваат во контролата на движењето. На овој начин се овозможува специфичен вид на врска меѓу одговорните системи. Координацијата се манифестира како "себе-организирачки процес" при реализација на движењето.

Системот човек е целина и е составен од повеќе под-системи а тие издвоено не можат да функционираат. Тоа значи дека функцијата на системите е испрелетена и комплексна, а моториката на човекот не го одбегнува овој универзален принципи.

Верхошански, (1985); Малацко, (1991); Метикош, (1989), нагласуваат дека релацијата меѓу координацијата и брзината, меѓу другото, се постигнува за сметка на прилагодувањето на моторниот апарат кој решавање на движечката задача и постигнување на рационална мускулна координација. Ова е утврдено во истражувањето на Метикош (1989). Тој ја прикажува координацијата

како способност за брза изведба на сложени моторни структури.

Во манифестирање на експлозивните движења, (Gredelj i sor. (1975), Momirovic i sor. (1975), утврдиле дека експлозивната сила е најчесто е поблиску до координативните способности отколку до енергетските капацитети.

Тапизите со рака и тапизите на сид, влијаат врз координацијата (повеќе влијаат на ритмичната структура) Метикош (1989). Курелиќ (1975) рамнотежата, како способност за правовремено корегирање на положбата, како и прецизноста дефинирана способност за изведба на точно дозирани и насочени движења, смета дека има основа да се поврзат со координацијата.

Има истражувања (Rutkowska i Kucharska, 1983) во кои не е најдена корелација помеѓу координацијата и останатите способности, затоа што користената батеријата на тестови за проценка на координација содржеле информатичка основа, а таа функционира независно од физичките способности. Истражувањата кои се однесуваат на возраста на децата од предпубертетот се многубројни и во таа насока е извршен избор на мерните инструменти. Оправданоста за користењето на тестови проверени на 9 годишна возраст, врз популација на 11 години се темели на педагошката класификацијата на развојните периоди на човекот. Периодот на помлада училишна возраст, според оваа класификација, е дефиниран од 7 до 11 годишна возраст.

2. ПРЕДМЕТ, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Предмет на истражување се ученици на возраст од 11 години, нивната општа моторика и координациските постигнувања како издвоен сегмент од општата моторика.

Основна цел на истражувањето е да се одреди влијанието на ефикасноста во општата моторика врз успешноста при изведбата на координациските задачи, кај испитуваните ученици.

Од предметот и од целта на истражувањето произлегува основната хипотеза на истражувањето (која е расчленета на подхипотези за одделните влијанија на предикторскиот систем врз одделни критериуми):

Тестовите за проценка на општата моторика, (предикторскиот систем), немаат статистички значајно влијание врз просторот на координацијата (критериумски систем) кај учениците од обата пола.

Статистичката обработка на податоците овозможи добивање на основните дескриптивни статистички параметри (средна вредност, Sd , min , max , $Skewness$, $Kurtosis$), а влијанието на предикторскиот систем врз поединечните критериуми е анализирано со регресивна анализа со потребните атрибути кои се потребни за толкување на утврдените состојби.

3. МЕТОДИКА НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Примерокот на испитаници е составен од 37 испитаници од женки пол и 54 испитаници од машки пол на возраст од 11 години, 5-то одделение. Примерокот на испитаници е земен од Основното Училиште "Владо Тасевски" од Скопје.

На вкупниот примерок од 91 испитаник реализирани се вкупно 12 теста. Седум теста ја проценуваат способноста за координација на движењата:

1. Неритмично удирање (НЕРИУ), за проценка на координација во ритам;
2. Слалом со две топки (СЛАЛОМ), за проценка на координација на раце;

3. Подвижност со палка (ПАЛКА), за проценка на координација на цело тело;
4. Провлекување и прескокнување (ПРОПРЕ), за проценка на брзина на изедба на комплексни моторички задачи;
5. Полигон наназад (ПНАЗАД), за проценка на реорганизацијана стереотип;
6. Прескокнување на хоризонтално вртено јаженце (ПЈАЗЕ), за проценка на координација на нозе и
7. Осумка со наведнување (ОСУМКА), за проценка на агилноста;

Изборот на овие тестови е според препораките на Курелиќ (1975) и Метикош (1986). Мерните карактеристики на применетите тестови се проверени во истражувањето кај Костиќ (1986) на 9 годишна популација, и ги задоволуваат условите за примена во практиката.

Тестови за проценка на општиот моторен простор:

1. Скок во далечина од место (СКОКМ), за проценка на експлозивната сила;
2. Тапинг со нога (ТАПН), за проценка на брзината на изведба на фреквентни движења;
3. Попречно стоење на гредата (ПСТОГ), за проценка на рамнотежата;
4. Длабок претклон на клупа (ДПК), за проценка на флексибилноста;
5. Гаѓање со кус стап (ГАКС), за проценка на прецизноста;

Табела 1. Регресивна анализа

	Критериумски тестови	p - level	R koef.	R ²	Тестови кои учествуваат со парцијално влијание	Partial	Beta in
Машки	NERIU	p = 0,052					
	SLALOM	p < 0,004	R = 0,538	R ² = 0,289			
	PALKA	p < 0,012	R = 0,506	R ² = 0,256			
	PROPRE	p < 0,000	R = 0,681	R ² = 0,464	СКОКМ	-0,49	-0,546
	PNAZAD	p = 0,305					
	PJAZE	p < 0,007	R = 0,522	R ² = 0,272			
	OSUMN	p < 0,000	R = 0,679	R ² = 0,462	СКОКМ	-0,36	-0,376
Девојчиња	NERIU	p < 0,025	R = 0,570	R ² = 0,324	ТАПН	0,436	0,45
	SLALOM	p < 0,030	R = 0,563	R ² = 0,317	ГАКС	-0,372	-0,372
	PALKA	p < 0,015	R = 0,593	R ² = 0,352	ГАКС	-0,344	-0,331
	PROPRE	p < 0,000	R = 0,782	R ² = 0,611	СКОКМ	-0,621	-0,656
					ТАПН	-0,386	-0,296
	PNAZAD	p < 0,007	R = 0,620	R ² = 0,384	СКОКМ	-0,48	-0,571
					ГАКС	0,374	0,356
	PJAZE	p < 0,062					
OSUMN	p < 0,022	R = 0,576	R ² = 0,332	СКОКМ	-0,519	-0,661	

Од анализата на добиените резултати од истражувањето (табелата.1) и можните солудии за

толкување на утврдените факти може да се изведат, според наше мислење, следните

4. ЗАКЛУЧОЦИ

Постои генерално значајно влијание на предикторскиот систем врз критериумските тестови.

Тестот СКОКМ: е тест со најголемо предиктивно влијание врз критериумските тестови. Кај испитаниците од машки пол има влијание во две анализи. Првата е кај критериумот ПРОПРЕ и втората кај ОСУМН. Кај испитаниците од женски пол се појавува како парцијално предиктивен во 3 анализи врз критериумите ПРОПРЕ, ПНАЗАД и ОСУМН. Во сите анализи, влијанието на овој тест (кој во латентниот простор на моториката ја претставува експлозивната сила) е со негативен предзнак заради реципрочното градирање на резултатите од тестирањето.

Тестот ТАПН: Се појавува како парцијално значаен само кај популацијата од женски пол. Што наведува на фактот дека постои диференцијација во просторот на моториката меѓу половите. Овој тест има позитивно предиктивно статистичко значење врз критериумот НЕРИУ и негативно врз тестот ПРОПРЕ.

Тестот ПСТОГ: Учествува во системот на предиктори кој е генерално значајно предиктивен врз манифестниот просторот на координацијата. Но сепак за овој тест поединечно значајно влијание не се покажува.

Тестот ДПК: Учествува во генералната слика за предиктивната корелација со тестовите од просторот на координацијата, но нема парцијална корелација ниту кај машките ниту пак кај девојчињата. Интеркорелационската матрица (кај двете популации испитаници) покажува дека постојат значајни корелационски врски на овој тест со тестовите за координација. Врските се со низок коефициент на корелација. Но сепак латентната димензија за флексибилноста е во корелација со сите тестови од просторот на координацијата сем со тестот „полигон назад“.

Тестот ГАКС: Се појавува како 3-пати парцијално значаен само кај популацијата на девојчиња. Во негативно корелационска врска е со тестовите СЈАЛОМ и ПАЛКА, и позитивна врска со тестот ПНАЗАД. По логиката на толкување на податоците негативната врска е оправдана заради реципрочниот приказ на резултатите добиени од тестирањето. Но

позитивната врска со латентната димензијата за реорганизациска на стереотипот е дискутабилна.

Анализата дозволува да се заклучи дека латентната димензија на прецизноста, има предиктивно влијание врз димензиите за „координација на раце“ и „координација на цело тело“ кај популацијата од женски пол на 11 годишна возраст, доколку се работи за применетите тестови во ова истражување.

При скоро сите истражувања се покажува поврзаноста меѓу способностите, особено нагласена меѓу некои од нив. Иако е различна поврзаност, во различни истражувања сепак постои релација меѓу одредени способности. Оваа констатација е логична затоа што, при вакви истражувања, тестовите кои се применуваат зависат од истиот механизам. Хипотетски разгледувано тоа е генералниот фактор на моториката (Курелиќ, 1975).

5. ЛИТЕРАТУРА

1. Verhosanski, B., "Osnov. Fiz. Podg. Sport. Moskva, 1985. 2. Gaic, M. "Osnovi motorike coveka", FFK Univerziteta u N.Sad OOUK Institut..., N.Sad, 1985. 3. Георгиев Г., Дефинирање на степенот на факторска валидност, релјабилност и други мерни карактеристики во биомоторниот простор кај учениците од двата пола од 11 годишна возраст, Магистерски труд, Факултет за физичка култура-Скопје, Скопје 1996. 4. Zaciorski V.M. "Fizicka svojsva sportiste", Savez za fizicku kulturu Jugoslavije, Beograd, 1975. 5. Јовановски, Ј. "Вежби со јаженца како средство за подобрување на координацијата", Зборник на трудови, Градско советување на педагози по физичка култура, Скопје, 1988. 6. Јовановски Ј. "Практикум по Основи на психомоторика, Скопје, 1998. 7. Јовановски, Ј., Докторска дисертација, "Влијание на изометриското, плиометриското мускулно напрегање и електростимулација на развојот на изометрискиот мускулен потенцијал кај мускулите флексоори на зглобот на лактот", Скопје, 1988. 8. Kurelic, N i sar. "Struktura i razvoj morfoloskih i motorickih dimenzija omladine", Institut za naucna istrazivanja, Beograd, 1975. 9. Kostic R., doktorska disertacija, "Relacije između koordinacije i muzickih sposobnosti učenika", Nis, 1986. 10. Metikos, M., Prof.F., Hofman, P., "Mjerenje bazicnih motorickih sposobnosti sportasa FFK-Zagreb, Zagreb 1989. 11. Mark.L., V.M.Zatsiorsky, "Classics in Movement Science", Human Kinetics, 2001. 12. Nicin, Dj., "Antropomotorika-teorija", Univerzitet u Novom Sadu-FFK, Novi Sad, 2000; 13. Starosta, W., "Znacajna ispitivanja motome koordinacija...", Savremeni trening br.3, 1987, Beograd. 14. Stojijjkovic, S., "Osnovi opste Antropomotorike", Fakultet fizicke kulture u Nisu.

INFLUENCE OF MOTORIC TEST FOR BASIC ABILITIES ON REALIZATION OF COORDINATION TASKS WITHIN THE 11 YEAR CHILDREN AT VLADO TASEVSKI ELEMENTARY SCHOOL

UDC: 796.012.2-057.874(497.7-25)

Jovan Jovanovski
Vladimir Vuksanović
Ivan Jovanovski

Sample of 91 pupils (37 female and 54 male), age 11, from an elementary school Vlado Tasevski - Skopje, were tested in a matter to research the influence of basic motorics on a coordinated tasks. There were 12 tests used which were chose to scan the antropomotorics behavior at pupils. Seven test are regarding the coordinated movements: coordination at rhythm; hand coordination; leg coordination; body coordination; test about dealing with complex motorics tasks; reorganization of motorics stereotype; and agility. The other 5 tests are representing the basic motor abilities: explosive strength; speed of frequented movements; balance; flexibility and motorics accuracy. The basic hypothesis is about probability of influences of motor ability tests on the coordinated tasks. To analyze the values the statistics method of multiple regression was used. At female population 6 coordinated tasks were influenced by the basic motorics. Regarding the male population influence of the basic motorics is on 5 tests saturated with coordination.